

MAGYAR LAJONG

Főszerkesztő és szerkesztésért felelős:
dr Paál Árpád

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**
Felelős igazgató: **FOLLMANN GÉZA**
Törvénytörési bej. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyáriás Elemér**

Armand Calinescu egyévi pályafutása

A vaskezü belügyminiszter, nemzetnevelési- ügyi miniszter és miniszterelnök. Miért esett a királyi választás Calinescu személyére?

A belföldi és külföldi sajtó egyaránt méltatja Armand Calinescu miniszterelnöki kinevezését. Az uralkodó első tanácsadójának személyét, termékeny munkásságát és államférfiúi képességeit már egy éve jól ismeri a külföldi közvélemény is. Habár csak egy év óta lépett Ófelsége kormányába, mégis számtalan újítást valósított meg. Armand Calinescu a király legértékesebb munkatársa. Ma midőn a legtöbb országban bizonytalanság uralkodik, Romániában új és egészséges korszak kezdődött, amely az ország újjáépítéséhez vezet.

A király bizalmas, kitartó munkatársa

Bucurestiből jelentik: Néhány nappal ezelőtt írta alá Ófelsége II. Károly király Armand Calinescunak a magas miniszterelnöki tiszttségbe való kinevezési okmányát. Ez az okmány magánviseli Armand Calinescunak, mint kiváló politikusnak, a közélet alapos ismerőjének, valamint tiszta látókörének és képességei közötti klasszikus összhangnak a képét.

A politikai képességek — amint azt Armand Calinescuról mondják, — semmiben sem egyeznek meg a román közvélemény mindazideig ismert felfogásával, míg Ófelsége II. Károly király új életre szólította a román népet, más célkitűzésekkel és elgondolásokkal egy újjászületett életre.

Azon a napon, midőn az uralkodó, mely bölcseségből fakadt országalapító felhívásával a nemzet fiaihoz fordult, egy csoport igazi hazafias érzésű ember a királyi gondolat zászlaja alá szegődött. Közülük már miniszterrel való kinevezésének első napjától kezdve kitűnt Armand Calinescu uralkodó személyiségével. Politikai megérzéseinek élessége, de ugyanakkor szívós és állhatatos munkássága folytán Armand Calinescu nem kímélt semmiféle áldozatot és egymásután vette át a minisztériumok vezetését, mindenütt a rend és fegyelem és a termékeny munkásság szellemét honosítva meg. Nemcsak a központi közigazgatásba vezette be ezt a rendszert, de kiterjesztette azt az illető minisztérium hatáskörébe tartozó összes állampolgárokra is.

Szembenézve azokkal a nehézségekkel, amelyeket egy tévedésen alapuló politikai kormányzat emelt hosszú éveken keresztül. Armand Calinescu miniszter törhetetlen akarattal és felülmulhatatlan vágyal igyekezett helyrehozni a mult hibáit, lecsendesíteni az ország közhangulatát és a valóságok felé terelni a figyelmet úgy, ahogy azt II. Károly király óhajtotta.

Armand Calinescu személyében tehát feltehetjük a politikus legkiválóbb erényeit a szó legnemesebb és leghazafiasabb értelmében. Politikai felfogásának fényét és munkásságának gyümölcseit jól ismeri az egész román nemzet és meg is becsüli azt.

Ófelsége II. Károly király hálás volt Armand Calinescu érdemei iránt és rábízta a rendkívül fontos miniszterelnöki teendőket. Ezzel a kinevezéssel lelki képességeit és érdemeit jutalmazta meg a király.

Bucurestiből jelentik: Rövidesen nyilvánosságra hozzák a Nemzeti Ujjászületési Arcvonal tartományi és megyei titkárainak névsorát.

Calinescu érdemei a román nép nevelése terén

A modern nevelés azt mutatja, hogy a fiatal nemzedék nevelésének tudományos eszméi nehezen, hosszú évtizedek munkássága útján

fejlődnek. Sok többszáz éves neveléstani elvet, amelyek a nagy Comeniustól származnak, teljes egészében még ma is alkalmazzák. Hasonlóképpen megőrizte életképességét Pestalozzi és Rousseau néhány szabálya is. Ilyen körülmények között egyes nevelők kijelentették, hogy a nevelés terén kevés, de legtöbbször semilyen újítást nem hoznak be. Van valami igazság ebben a túlzásban, főleg az elméleti nevelés terén olyan esetekben, amelyek pszichológiai törvényekre vonatkoznak. De a gyakorlati nevelés terén a haladás föltétlenül szükséges, mivel a fiatalok nevelése lépést kell, hogy tartson az idővel és meg kell, hogy feleljen az ujonnan felépített társadalom követelményeinek.

Romániában a nagy Haret-től kezdve nap-

forát. Ez azt jelenti, hogy teljes egészében meg fogjuk ismerni az ország egyetlen politikai pártjának alkatát és azt a politikai rendszert, amelyet Ófelsége II. Károly király óhajához híven Armand Calinescu mint belügyminiszter hívott életre. A Nemzeti Ujjászületési Arcvonal keretében nagy súlyt helyeznek a fiatalok bekapcsolódására.

Az ország történelmében az első eset, hogy a fiatal generációt meghívták a szervező és újjáépítő munkásságra. Az új kormányzat nemcsak nagybecsüli az ifjúságot, de cselekvő történelmi tényezőt lát benne. Az arcvonal keretén belül a fiatal nemzedék tagjai kifejthetik erkölcsi és szellemi téren építő munkásságukat a nemzet javára és boldogulására.

Nagy különbséget és elváltozást állapíthatunk meg a közéletben is. A multban állami elrendeződésről nem is beszélhetünk. A pártkormányok megkapták a szükséges szavazataikat, de nem biztosíthaták maguknak az erkölcsi erőket a társadalmi és a politikai működés teljes támogatásáért. Ma a román nép világosan lát. A Nemzeti Ujjászületési Arcvonal új formájában, mint az eszme alapjaiban haladást jelent.

jainkig a tanítás terén kevés újítást hoztak be. A káros hatás csakhamar meg is mutatkozott. Ófelsége húzta meg először a vészharangot és rámutatott a hibákra. Megteremtette a legfontosabb neveléstani reformot: az országóri intézményt. Ettől a pillanattól kezdve a fiatalok nevelése a való élet igazságainak egyenes útján halad. Először az elemi iskolákban volt érezhető a jótékony folyamat, majd a tanítás többi ágazataiban, az egyetemi oktatást is beleértve.

Ófelsége bizalma annakidején Calinescut, a vasembert, az ország nyugalmának helyreállítóját nevezte ki átmenetileg a nemzetnevelési-ügyi minisztérium élére.

Rövid idő alatt itt is rendet teremtett és ezért Armand Calinescu miniszterelnök nevével most már a nagy Haret-tel együtt emlegetik.

Újításai teljes mértékben megfelelnek a nemzeti újjászületés életütemének, amelyet II. Károly király honosított meg.

A „vasember”, mint miniszterelnök

Armand Calinescu miniszterelnök — mint emlékeztetés — Ófelsége II. Károly király jelenlétében tette le az esküt. A magas uralkodói bizalomból a kormány élére híva a közügyek vezetésére terén új utakon indul el. Miron Cristea patriárka halála folytán megüresedett kormányelnöki székbe igen kiváló és igen képzett vezető került. Egy olyan vezető, aki ugyanabban az időben szerény szolga is, a haza és a trón szolgája és a közjavak lelkes harcosa.

Egy új korszak embere a nemzeti újjászületés hű ápolója. Armand Calinescu miniszterelnöknek kész programja van, amely a lehető legegyszerűbb, de a legvilágosabb is: következetesség, erő és áldozatkészség az ország fejlődése érdekében. Célkitűzéseitől nem tér el, nem halad mellékúton, ha az állam előbbrejutásáról van szó. Célkitűzései között szerepel, hogy az állam minden polgárától becsületes munkást és az ország védelmére tántoríthatatlan katonát neveljen.

A patkó, a kengyelvas meg a nadrág

(S. I.) — *Frohndu-Mallegg* bárónak a patkóról írt könyve eszünkbe juttatta azt a fellettel tanulságos négy napot, melyet jó egynehány évvel ezelőtt Erdélynek egyik amerikai vendégével töltöttünk együtt.

Mac Govern-Montgomery professzort. — Így veses beszélt felfedező útjainak élményéről, érdeklődés hozta el Erdélybe. Tokióban kezdődött a hosszú kutató út, melynek a Székelyföld volt az utolsó állomása.

Japánban született, hol apja amerikai konzul volt. Japáni középiskolát végzett s ott megtanult kínaiul is: a japáni középiskolákban ugyanis úgy tanítják az ó-kínai nyelvet, mint nálunk az ó-görögöt és a latint. Ez a két nagy keleti kultúra felkeltette érdeklődését s hamarosan a *turanológia* leglelkesebb és legszívósabb bűvára lett. Nem elégedett meg azonban elméleti spekulációkkal és irattári kutatásokkal, hanem nekivágott Ázsiának, hogy végigjárja a nyomokat, melyek e nagy keleti népek nyugati elágazásait, művelődésük szétszórását mutatják.

Nyolcszáz kilométernyi végtelen vonalon a nagy kínai fal mellett vándorolt végig. Tevehajcsárnak öltözött eljutott Tibetnek tilos városába, a dalai láma székhelyére: Lhassába. Bejárta egész Oroszországot s mindazokat a szomszédos országokat, ahol turáni nyomokról tudott. Követte ezeket a nyomokat északon a sarkkörökig, délnek és nyugatnak haladtában pedig elérkezett az utolsó turáni állomásig: a magyaroklakta tájakig.

Nyurga ember volt ez az amerikai tudós, egyébként a chikago-i egyetemnek tanára. Szívesen beszélt felfedező útjainak élményeiről, legfőképpen pedig kutatásainak a céljáról:

„Engem az érdekelt a legelső sorban. — beszélt egyszer vidám poharzás közben. — hogy mivel járultak hozzá a turáni népek az emberi civilizáció nagy közös kincséhez. Sokkal több ez annál, amit általában hinni szoktak.”

„Ennek a távoli művelődésnek első hírét a hunnok hozták el nyugatra. Ami ebből Európában gyökeret eresztett, azt a magyaroktól tanulták el szomszédaik. Láttam például valahol egy Árpád-képet s nagyon csodálkoztam, hogy azon a magyar harcosok kengyelvas nélkül ültek meg lovaikat. Az igazság pedig az, hogy a kengyelvas használatát a magyarok honosították meg Európában. A római légiók még nem ismerték a lovaglásnak ezt a nagy megkönnyítését, azért hódították meg gyalog a világot. De a hunnok és magyarok példája után terjedt el Európában s onnan az egész világon a *nadrág* viselete is. Addig a tunika volt a férfidivat: a térdig érő szoknya. A nadrágot sokáig igen szemérmellen viseletnek tartották a nyugaton s fennmaradt a IV. századból Szt. Ambrusnak, a nagy milanoi püspöknek egy templomi beszéde, melyben kemény szavakkal ostorozta ezt a keleti divatot. Bizonyára szerepe van ennek az ellenszenvnek abban, hogy a papi rend hivatalos viselete változott formában, de mégis a tunika maradt. Ha már a ruházatkodásnál vagyunk, megállapíthatjuk azt is, hogy a magyarok útján honosodott meg Európában a *nemez*-nek, vagy, ahogyan német szóval szokták emlegetni a *filc*-nek, vagyis az állati szőrökből vert szövetelemek a készítése, amiből mostanában főleg kalapjainkat gyártják. Az ősmagyarok ruhát, meg lakóházukat készítettek ebből a vízálló, könnyű és tartós anyagból.”

„A legmulatságosabb azonban az volt a számomra, hogy mennyire mérgelődnek a magyarok, ha azzal vádolják meg őseiket, hogy nyereg alatt puhított húst ettek. Ez a történelmi hiedelem onnan terjedt el, hogy minden magyar lovaskatonának nyeregkápájára zacskókban, meg izákokban ott lógott a hadi elege: napon szárított húskockák és ugyancsak napon szárított lisztes étel, ami *tarkonya* né-

ven ma is kedvelt magyar népi eledel. Kár ezért bosszankodniok a magyaroknak, mert azóta a világ minden hadserege követi ezt az ősi magyar szokást, ha más formában is: minden bakának, meg lovaskatonának felszerelésében megtaláljuk a tartalék elegeket, amit mindig magával hordoz, különböző konzervek alakjában. Nyugodtan mondhatjuk, hogy ezek a keletről hozott szárított ételek terjesztették el Európában az ételek konzerválásának, az ételkonzerveknek gondolatát, mely később oly nagy szerephez jutott nemcsak a hadviselésben, hanem általában a mindennapos életben és a civilizált európai ember háztartásában...”

„Az ilyen kisebb-nagyobb gyakorlati felfedezésekből tevődik össze az emberi civilizáció, ezek teszik kényelmesebbé és könnyebbé az életet — mondogatta az amerikai tudós. — Hasznos dolog, ha minden nép ismeri azt, amivel a nagy közös vagyon gazdagításához hozzájárult...”

Ezt a gondolatmenetet pedig tovább lehet fűzni, a távoli múltból szövedő szájakat át lehet vinni a jövőbe.

A patkóról nem beszélt *Mac Govern-Montgomery*, pedig *Fohnan Mallegg* könyvéből most megtudtuk, hogy az ősi szöges patkó-

vasat semmi újabb találmány nem tudta helyettesíteni. Nem szólt a *kocsiról* sem, pedig a német *Kutsche*-nek, a francia *coche*-nak, az angol *coach*-nak egyaránt a kócsi szekér az őse, amit a komárom-megyei Kócs község szekeresei hozták világszerte divatba, ők pedig nyilván elődeiktől tanulták, hogy miképpen lehet a lófogatós közlekedési alkotmányt minél célszerűbben összeszerkeszteni. De arról sem emlíktünk, hogy a különböző népek sajátos életének törvényei tovább élnek és hatnak, a sajátos életkörülmények szüntelenül termelnek újabb különleges megoldásokat, melyekből aztán a népek kölcsönösen okulhatnak és a maguk életét megkönnyíthetik.

Bizonyos társadalmi és gazdasági területeken a kisebbségi népek számos olyan kérdés előtt állanak, melyeket eredeti módokon s különleges eszközökkel maguknak kell megoldaniok. Ezek a megoldások, befelé fordulást, szociális együttműködést, szoros összekapcsolódást ajánlanak s egészen újszerű eredményeket ígérnek. Ezek az eredmények talán ma nem jelentkeznének új és hasznos használati tárgyak felfedezésében, mint régen a civilizáció kezdeti állapotában.

Fontosságuk azonban semmivel sem kisebb, ha a közös élet megkönnyítéséhez valamilyen formában hozzájárulnak.

Minden ilyen szociális megoldás a különbözőrendű és rangú emberek jobb együttműködését, együttélését és közlekedésének megkönnyítését szolgálja. S végeredményében a patkó, a kengyelvas, meg a kócsi szekér sem szolgált más célt.

A német birodalmi gyűlést nem hívják össze

Hitler kancellár azonban nyilvános beszédben válaszol az angol-francia rosszaságokra. — Angol hivatalos jelentés tulzottnak mondja az Anglia és Szovjet közötti szövetség hírért

Berlinből jelentik: A birodalmi gyűlés az elterjedt hírek ellenére még nem ül össze. *Göring* porosz miniszterelnök, ki a birodalmi gyűlésnek is elnöke, az eddigi előkészületek szerint pár nap múlva visszatér *San-Remo*-ba, az olasz tengerpartra, hogy ott folytassa a múlt héten félbeszakított üdülési szabadságát.

A *Curentul* Berlinből azt az értesülést közli, hogy beavatott körök tudomása szerint *Hitler* birodalmi kancellár kedden a nyilvánosság számára beszélni fog a legutóbbi cseh és szlovák eseményekről. A beszéd válasz lesz *Chamberlain* birminghami beszédére és figyelemztetést fog magában foglalni a jelenleg folyó francia-angol diplomáciai mozgásokkal szemben.

Londonból jelentik: *Halifax* angol külügyminiszter közölte *Chamberlain*-nal, hogy kérdést intézett a szovjet nagykövethoz, vajjon Oroszország hajlandó-e a segítségnyújtásra, ha más kelet-európai államokat érne esetleges támadás. A szovjet nagykövete azt felelte, hogy előbb tisztázni kell, milyen magatartást tanúsítanak a többi államok. Eppen ezért Anglia, Franciaország, Szovjet-Oroszország, Lengyelország, Románia, Törökország, Jugoszlávia, Görögország és Bulgária külügyminisztereit nemzetközi konferenciára kell összehívni Pá-

rizsba és ezen az értekezleten minden tisztázódni fog.

Londoni hivatalos jelentés egyébként tulzottnak mondja azt a híradást, mintha Anglia szövetségre lépett volna Szovjet-Oroszországgal.

Sokezer aláírási emlékiratban az angol közönség új békeértekezlet összehívását kéri Chamberlain-tól

Londonból jelentik: *Chamberlain* miniszterelnököt hétfőn küldöttség kereste fel és sok ezer aláírással ellátott emlékiratot adott át neki. Az emlékiratban kéri, hogy Anglia a béke megmentésére hívjon össze új békeértekezletet és vessenek véget az örült fegyverkezési versenynek, s hagyjanak föl a hatalmi vetélkedés politikájával. *Chamberlain* megígérte a küldöttségnek, hogy igyekezni fog mindent megtenni.

A spanyol nemzetvédelmi tanács továbbfolytatja a harcot, ha Franco tábornok nem fogadja el az ő békeajánlatát

Valenciából jelentik: A spanyol köztársasági nemzetvédelmi tanács egyik államtitkára beszélgetést folytatott az újságírókkal. Az államtitkár többek között kijelentette:

— A békét akkor köztjük meg, amikor testvéreink is akarják. A köztársasági békeajánlata a Nemzetvédelmi Tanács kormányzata alatt álló spanyolország összes pártjainak óhaját magában foglalja. Spanyolország megmentéséről és nagytevéseiről van szó.

A továbbiakban arról szólt, hogy a katonai helyzet most már lényegesen megjavult, mert nincsenek már jobboldaliak vagy baloldaliak, hanem csak spanyolok.

— Abban az esetben, — mondotta a államtitkár, — ha *Franco* tábornok elveti a mi békeajánlatunkat, folytatjuk a harcot, mert harcunkunk most is megvan, sőt talán nagyobb, mint bármikor is volt ezelőtt.

A közeledő húsvéti ünnepekre:

SZENTSIR CORPUSOK

és

FELTÁMADÁSI KRISZTUS SZOBROK

terralitból (keményöntvény)

fából (tiroli kézimunkafaragás)

a legegyszerűbb kivitelben kaphatók:

„MISSIO“

kegytárgy üzletben, Timișoara I.

Str. Lonovics 4.

Ugyanott gyönyörű kivitelű — tíz hangu — sekrestyecsengők, legújabb modell, jutányosan kaphatók.

Kérdésekkel ostromolják az angol kormányt a parlament mindkét házában

Az alsóházban Chamberlain kijelentette, hogy az egész helyzetet fölülvizsgálják. A lordok házában Halifax külügyminiszter nyilatkozott, hogy még nem lehet a legujabb események végső következményeit előre látni

Londonból jelentik: Az alsóház hétfő délutáni ülésén Hendersonn képviselő kérdést tett, vajjon az angol kormány a Csehszlovákia felosztásából keletkezett új alakulásokat, s ezek közt különösen Szlovákia függetlenségét és Ruzsinszónak a magyar államhoz való csatlakozását végeredményben hajlandó lesz-e elismerni. Chamberlain miniszterelnök azzal felelt, hogy legalaposabban meg akarja fontolni, mielőtt a kérdésre választ akarna adni.

További kérdés még az volt a miniszterelnök-höz, vajjon igaz-e, hogy Hitler kancellár Hácha cseh köztársasági elnökhöz ultimátumot intézett s ennek következménye volt Hácha berlini útja és a német-cseh egyezmény? Chamberlain ezzel felelt:

— Tudtommal nem történt ultimátum.

Aztán Chamberlain elmondotta, hogy március 17-én a berlini angol nagykövet utasítást kapott a cseh és morva területekre vonatkozó teljes tájékozódásra. A nagykövetet egyúttal visszahívták jelentésételre. Most már az államok egész eorával folyik a diplomáciai tájékozódás és amikor mindenfelől együtt lesznek a tájékoztató adatok, akkor az egész helyzetet fölülvizsgálják.

Attlee munkáspárti vezér kérdést tett, vajjon a miniszterelnök nyilatkozhatik-e az európai helyzetről?

Chamberlain azzal felelt, hogy birminghami beszédéből a ház értesülhetett, mennyire komolyan számbaveznek minden körülményt a helyzet megítélésére. További következtetéseket jelenleg még nem tud levonni, s majd csak később nyilatkozik a helyzetről.

Tizenhat kérdés a lordok házában

Londonból jelentik: Ugyancsak hétfőn délután a lordok házában is ülés volt, s ez alkalommal a főrendek köréből 16 kérdés hangzott el a középeurópai új eseményekről. Halifax lord külügyminiszter összefoglaló beszéde válaszolt a 16 kérdésre.

Megállapította, hogy Csehország, Szlovákia és a ruszin föld elfoglalásával — Csehszlovákia feldarabolása befejezett tény lett. Vitába szorult a bekebelezést indokoló német érvekkel és azt a meggyőződését fejezte ki, hogy a legfőbb és döntő tényező a német haderő fölénye volt. Az események következtében Anglia haladéktalanul eljárásra szánja el magát s egyrészt bizonytalan időre elhalasztotta Stanley és Hudson miniszterek berlini útját, másrészt pedig tiltakozó jegyzéket intézett a német kormányhoz. A tiltakozó lépést annak ellenére megtette, hogy ahhoz nem fűzött vérmes reményeket. Hitler kancellár München előtt még a népi elvet hirdette s a szudétákat a népek önrendelkezési joga címén követelte magának. Most viszont homlokegy-

nest ellenkező módon járt el s nem tartotta tiszteletben a népek önrendelkezési jogát. Fel kell tenni a kérdést, vajjon új fejezet előtt áll-e a német politika?

— „Az a hír járta, — folytatta Halifax kül-

A magyar kormányférfiak látogatása Rómában és Berlinben

Hivatalos cáfolat a magyar hadsereg összpontosításáról terjesztett hírek ellen

Budapestről jelentik: Teleki Pál gróf miniszterelnök, valamint Csáky István gróf magyar külügyminiszter április másodikfelében hivatalos látogatásra Rómába utazik. A két magyar kormányférfi aztán április utolsó napjaiban hivatalos látogatást tesz Berlinben is.

Párizsból jelentik: Az itteni magyar követ a Havas-ügynökség útján közleményt adott ki, mely a magyar kormány felhatalmazására cáfolja azokat a híreket, mintha Magyarország déli és délkeleti határai közelében csapatösszevonások történnének. A részleges mozgósításról szóló hírek is túlzottak. Csupán arról van szó, hogy a Kárpátalja megszállására küldött csapatrészeket fölváltják, illetve

ügyminiszter — hogy a német kormány szigorú álláspontra helyezkedett a román kormánnyal szemben. Örömmel jelenthetem, hogy a román kormány, amely különben bizonyos feszültséggel figyelte az elmúlt napok eseményeit, maga cáfolta meg az ultimátumról szóló híreket.

A továbbiakban Halifax arról beszélt, hogy Anglia kívánta a Németországgal való barátságot és az angol nép ósztöne mindég azt sugallta, hogy ez a barátság hasznos lehet. Fel akarták számolni a versaillesi szerződést, de valahányszor felmerült a közeledés kérdése, a német kormány mindig olyan lépésre ragadtatta magát, mely ezt megakadályozta. Különösen áll ez az utóbbi hónapok eseményeire. Nem rég arról volt szó, hogy bár a láthatár még borús, szoros kereskedelmi kapcsolatot létesítenek Németország és Anglia között. Ez a terv most felborult és nem tudni, hogy mikor lehet újra kezdeni a kísérletet.

Végre kijelentette Halifax, hogy a mostani események végső következményeit még nem lehet előre látni.

kiegészítsék. Evégett egyéni behívót küldöttek szét a katonakötelezettek bizonyos kisebb számának. A ruszinszói eddigi megszállást is csak a rendes határőrségi ezredek vitték végbe.

Volosin Jugoszláviából is tovább utazik

Belgrádból jelentik: Volosin volt kárpátaljai miniszterelnök belgrádi tartózkodása óta egyetlen hivatalos személyiségnél sem tett látogatást és tartózkodik minden nyilatkozattételtől. Beavatott körök szerint Volosinnak a jugoszláv hatóságok tudomására hozták, hogy nem tartják kívánatosnak az országban való hosszabb időzését. Ugy tudják, hogy Volosin néhány napon belül folytatja útját London felé.

Mozgalmas hét az olasz politikában

Csütörtökön lesz az új fasiszta képviselőház első ülése. Olaszország állásfoglalása a középeurópai események tekintetében

Rómából jelentik: Az olasz politikában rendkívüli mozgalmas hét következik, melynek döntő kihatása következményeire lehet számítani. Kedden este 10 órakor Mussolini elnökléte alatt ösz-

szeül a Fasiszta Nagytanács. Ezen az ülésen Ciano gróf külügyminiszter beszámolót mond a nemzetközi politikai helyzetről, s a Nagytanács kinyilvánítja állásfoglalását úgy a közelmúlt eseményekre vonatkozólag, mint a további fejlemények tekintetében. Csütörtökön nyílik meg a foglalkozási testületek küldötteiből álló új országgyűlésnek, a fasiszta rendszer új képviselőháznak első ülése. Az új képviselőházat III. Viktor Emánuel király és császár trónbeszéddel fogja megnyitni. Csütörtökön lesz a fasiszta megalapításának húsz éves évfordulója is. Vasárnap a Duce előtt felvonulnak azok a legrégibb csapatok, melyek a fasiszta mozgalom megindulásának első alakulatai voltak. Hogy e felvonuláskor a Duce fog-e beszélni, azt ma még nem tudják, de valószínűnek veszik.

Rómából jelentik: A Daily Telegraph római tudósítója szerint az olasz sajtó nagy jelentőséget tulajdonít a demokráta államok között megindult összefogásnak. Az olasz lapok azt írják, hogy Olaszországnak semmi része sincs Cseh-Szlovákia feldarabolásában és cáfoják azokat a híreszteléseket, mintha a cseh-szlovák állam összeomlása bármilyen természetű hasznot is hajtott volna Olaszországnak. Meleg hangon írják az olasz lapok az olasz-magyar barátságról és azokról a kapcsolatokról, amelyek Rómát Varsóhoz kötik. Azt írják, hogy a középeurópai események nem érintik közelebbről Olaszországot, de Olaszország továbbra is kitart a tengely mellett. Nem félünk a háborútól, — ellenkezőleg várjuk a háborút — írják a lapok.

Most folyik Párizsban Weidemann tömeggyilkos bűnpere. A tárgyalás folyamán kihallgatták Colette Tricot is, aki állítólag tudott Weidemann bűntényeiről.

A kárpátaljai menekültek Kolozsváron

A Técső-Szlatina-Körösmező-vonalon szolgálatban állott pénzügyőrök elmondják a Volosin-kormány utolsó napjairól való emlékeiket

Kolozsvár. Saját tud. Az utóbbi napok külpolitikai eseményei következményeképpen Magyarországhoz csatolt Kárpátukrajnáról igen sok menekült érkezik Romániába és komoly gondot okoz a hatóságoknak a menekültek elhelyezésének kérdése. A kormány intézkedése alapján a menekültek jelentős részét az ország belsejébe szállították. Részben Besztercén és Szamosújváron helyezték el őket, de sok jutott Kolozsvárnak is belőlük. Kolozsváron több százat a siket-néma intézetben, a gazdasági akadémián, a gyermekmenhelyen, különböző kaszárnyákban és kórházakban helyezték el, amíg sorsukról további intézkedés történik.

A Kolozsváron elhelyezettek között van 104 pénzügyőr, akik Vrskov vámvezérfelügyelő vezetésével jöttek át az országra. Ezek a pénzügyőrök a Técső-Szlatina-Körösmező-vonalon teljesített szolgálatot. Romániába jutásuknak az volt az oka, hogy a Szics-gárdisták erőszakoskodásaitól tartottak. A Kolozsváron elhelyezett menekültek egyébként igen érdekes részleteket mesélnek Kárpátukrajna utolsó napjairól. A menekült pénzügyőrök elmondották, hogy Vrskov vámvezérfelügyelő az összeomlás előtti napon felkereste Volosin miniszterelnököt és tanácsot kért tőle, mit tegyen. Volosin arra biztatta, hogy embeireivel maradjon nyugodtan a helyén és utolsó pillanatig tartson ki, mert Hitler kancellártól határozott ígérete van Kárpátukrajnára vonatkozólag. A vámvezérfelügyelő visszatért állomáshelyére, de röviddel aztán a pénzügyőrök meglepetve látták, hogy Volosin kormányelnök amíg őket kintartásra és a helyükön maradásra biztatta, kíséretével együtt átmenekül a határon.

A pénzügyőrök a kormányelnök menekülését azonnal jelentették főnöküknek, aki egybehívta a 104 főből álló gárdát és tisztviselői kart s miután megállapították, hogy életük nincs biztonságban az ukrán terroristákból álló Szics-gárda legényeitől, elhatározták, hogy Romániába menekülnek. A vámvezérfelügyelő a vámpénztárból 465 ezer cseh koronát vett ki, ami körülbelül megfelelt a pénzügyőrök jövő havi fizetésének, majd átadási jegyzőkönyvet készített, amelyet irodájának íróasztalán hagyott egy levél kíséretében, ebben arra kérve utódját, hogy hivatalos jegyzőkönyv keretében igazolja az átvételt. Ő pedig a pénzügyőri gárda élén azok családtagjaival gyalog nekivágott a román határnak. Rövid gyaloglás után sikerült is román területre jutniuk.

Néhány napig Máramaroszigeten tartózkodtak, onnan Kolozsvárra szállították őket és jelenleg a siket-némák intézetében helyezték el valamennyiüket. Vrskov vámvezérfelügyelő hétfőn délelőtt váltotta be a Nemzeti Bank helybeli fiókját a magával hozott 465 ezer cseh koronát, amelyet a bank 4.70 kurzuson cserélt be. A vámvezérfelügyelő a beváltás után dr. Cioranu Sabinnak a Nemzeti Bank itteni fiókvezetőjének hátaltal szívvel mondott köszönetet, amiért olyan mély megértéssel járt el velük szemben. Vrskov

Cronin:

Ezt látják a csillagok...

A világhírű szerzőnek ez a főmunkája az angol bányavidéken játszódik le. Mély és meghatározó emberi sorsok sokasága adja meg az átalakuló angol világbirodalom tökéletes korpépt. Ritkán látott be valaki annyira a hatalmas birodalom belső válságainak titkaiba, mint Cronin, aki a változó földi sorsokat a változatlanul örök csillagok fényénél mutatja be. — Cronin embereket alkot; embereinek sorsa valóság, minden tettük mély szükségességből ered és ezért, életük az egész emberiség tipikus vonásait tükrözi. Humor és tragikum váltogatják egymást könyvében és ért hozzá, hogy mindkettőből tökéleteset nyújtson.

A könyv ára lüzve 314 lei, kötve 414 lei.

visszatérve a siket-némák intézetébe közjegyzőt hivatott és annak jelenlétében fizetési iven utalta ki a fináncok jövő havi fizetését.

A menekültek elhelyezése

A Kolozsváron elhelyezett ruszinszkói menekültek megfelelő ellátása érdekében a város tanácsa minden lehetőt megtejt. A menekültek egy részét, — mint már írtuk, — a kaszárnyákban, a gyerekeket és asszonyokat a női kórházakban, az idősebbeket a tarcsai gazdaságban lévő szegényekházában helyezték el, ahol élelmiszereket, ruhásműket és gyógyszereket kaptak.

A városi tanács intézkedett, hogy ezekre a helyekre megfelelő mennyiségű tüzfűt is szállítsanak és gondoskodjanak arról, hogy a menekültek az élelmiszerekben se szenvedjenek hiányt. A városi főorvosi hivatal különben a lombi nyaralótelepet is a menekültek befogadására rendezte be. A szombatról vasárnapra virradó éjjel készenléthe helyezték az egész nyaraló telepet, de igénybevételére ezideig még nem került sor. A városi főorvosi hivatal egyébként szigorú orvosi vizsgálatnak vetette alá az összes menekülteket, ezzel akarta megakadályozni a ragályos betegségek behurcolását az országra.

Szatmárról mind elszállítják az odaérkezett csehszlovákiai menekülteket.

Szatmár. Saját tud. A csehszlovákiai menekültek elszállítása folyamatban van és a befejezéshez közeledik. A szatmári vasúti állomásra egymás után futottak be a menekülteket hozó különvonatok. A menekülteket Szatmáron megfelelő vasúti kocsiokba helyezték el és így indították utnak az ország belseje felé. Az átszállásnál egy Kreisel Ferenc nevű cseh altiszt megcsúszott és olyan szerencsétlenül esett el, hogy a bal karja eltörtött. A mentők azonnal segélyben részesítették és kórházba akarták szállítani, az altiszt azonban ragaszkodott ahhoz, hogy társaival együtt tovább utazhasson.

Szigeti jelentés szerint a Tisza Máramarosziget határában tíz cseh katona holttestét vetette

partra, akik az ukrán terroristákkal vívott harcban estek el. A menekülők elbeszélése szerint az ukrán terroristák borzalmas kegyetlenséggel bántak a lakossággal és a menekülőkkel. Még az asszonyokat és a gyermekeket sem kímélték, sokat közülük leszurttak, vagy a Tiszába fojtottak.

Az utolsó csoport cseh menekült is elhagyta Máramaroszigetet

Saját tud. Már pénteken kezdetét vette a Máramaroszigetre menekült csehek továbbszállítása. A közel nyolc ezer főből álló menekült utolsó csoportja vasárnap hagyta el Máramaroszigetet. A menekültek egy háromtagból álló kördötség útján fejezték ki haláljukat város hatóságainak és közönségének a velük szemben tanúsított vendégszeretetért.

Máramaroszigeten szigorú rendelet jelent meg, hogy mindazok, akik a csehektől bármit vásároltak haladéktalanul jelentkezzenek.

Saját tud. Mesesean Traian rendőrfőkapitány szombaton délelőtt szigorú rendeletet adott ki, melynek értelmében mindazok, akik a cseh menekültektől, katonáktól, vagy civilektől bárminemű dolgot, tárgyat vásárolt haladéktalanul jelentkezzen a prefekturán. Akik a rendelkezésnek nem tesznek eleget elzárják és hadbírószág elé állítják.

Kik támogatták Nagyváradon a csehszlovákiai menekülteket

Nagyvárad. Saját tud. A polgármesteri hivatal közölte azoknak a névsorát, akik városunkban a cseh menekültek számára különféle adományokat adtak. Itt közöljük a névsort:

1. A vasúti műhely személyzete 100 kg kenyert, 10 kg. kolbászt, 10 kg. turót, 5 kg. vaját, 75 csomag cigarettát, 16 doboz gyujtót. 2. Dr. Bledané, dr. Pop Alexandruné 50 kg. kenyert, 10 kg. szalámit, 5 liter bort, 3. Fritsch Károly cég 15 kg. hentesárut, 4. Barátki Béla 10 kg. kolbászt, 5. Neagu Traiané 30 liter bort, 6. Dancea Ioan 50 kg. kenyert, 7. Steiner Viktor 50 kg. kenyert, 8. Berindea és Czitrom 30 kg. kenyert, 9. Sofronovics Károly 30 kg. kenyert, 10. Berindea Gheorghe 30 kg. kenyert, 11. Nagy Károly, Str. Motilor 55., 18 kg. kenyert, 12. Dr. Ealla Vilmosné 2 kg. kenyert, 120 darab cigarettát, 13. Meer és Goldfeder 4 liter rumot. Más élelmiszeket adtak: 14. Botzatu Gheorghe, 15. Andru Virgil, 16. Ilies Gligoriu, 17. Mezei-cég, 18. Oraş Vasile, 19. Dancea Luca mézárós, 20. Hategan Adalbert, Blv. Regele Ferdinand 7-b, 21. Singur Ioan, 22. Lutaş Alexandru, 23. Givulescu Virgilné, 24. A vasúti III. osztályú étterem, 25. Fürtös Zeofia, 26. Borz Florian, 27. Almasan Virgil, 28. Dicaş Vasiliéné, 29. Curteanu Dumitru, 30. Gocan Dumitru, 31. Puşcas Gheorghe, 32. Gaboros Teodor, 33. Martinné, 34. Jordacha Gheorghe, 35. Hurgui Dumitru, 36. Morincea Nicolae, 37. Forcu Cornelia, 38. Storiescu Elena. A város vezetősége ezúton is köszönetet mond a jószívű adakozóknak.

A zálogos

Írta: John S. Sexton

Ködös novemberi estén szegény leányka jött a zsidó boltjába. Zuhogott az eső, süvített a szél, járatlan, kihalt volt az utca, sehol egyetlen lámpa: mégis oda talált. A zálogos boltját mindenki ismeri.

Az öreg zsidó álmosan bömbölkölve böngészett valami léber újság sorai között. Rövidlátó volt s gyulladt szemé vastag szemüvegen keresztül kereste a betűket. Széntüztől pirosra izzot hasas vaskályha állt a fal mellett s türhétetlen hőséget sugárzott a kis szoba fülledt levegőjébe. A zsidó öreg volt, szegény kihűlő, lassú vére jól érezte magát a nagy forróságban.

Mikor a leány belépett, a szél hatalmas durranással csapta be mögötte a bolt ajtaját. A zsidó felriadt s csodálkozva nézett a küszöbön álló csunronvizes, didergő alakra, aki köhécselve szorította össze keskeny mellén bizonytalan színű silány kabátját.

A zsidó felemelkedett s odacoszogott a pult mögé. Ujjai gépiesen babráltak hosszú sárgás szakállában, mialatt tekintete vizsgálódva eiklott végig a jövővény arcán. Nem az ő utcájából való, mindjárt látta; az idevalókat mind jól ismeri, ez nem azok közül való. Homályos, fénytelen szeme várakozásteljesen függött a leányon.

— Mi tetszik? — kérdezte keletiesen hangszílyozott éneklő hangon.

A leány lesütött szemmel, zavartalan húzott elő valamit kabátja alól s félénk mozdulattal nyújtotta a zsidó felé. Gyöngyfűzér volt. Az öreg zsidó a szakértő finom ösztönével vizsgálta a gyöngyöket. Még mielőtt kezébe vette volna, látta, hogy hamisak. Felemelte a fűzért s szótlanul megszorgatta, forgatta ide-oda csontos ujjai között. A leány idegesen köhécselt, de nem tudott, vagy nem akart megszólalni.

— Zálog vagy eladás? — törte meg végre a csendet a zsidó.

— Zálog, kérem — hangzott reszkető, félénk hangon a válasz.

Sokezör, nagyon sokszor játszódtott már le ez a jelenet ebben a szurtos kis oduban, de a gyermekleány fiatalága s arcának kétségbeesett sápadtsága megzavarta az öreg zálogost. Széles szemita gesztussal széttárta karjait.

— Ha valódiak volnának, nagy pénzt érnének; de így — tette hozzá habozva — alig adhatok értük valamit.

A leány jobbkezt szívére szorította, határtalan rémület ült ki az arcára. Sötét, nagy szemé mintha a lelke mélyéig akart volna nézni a zsidónak. Szemben álltak egymással: a kis keresztény leányka, akit mint valami gazdátlan jószágot mintha a szélvihar sodort volna a vén zálogos boltjába, s az öreg pók: a zsidó. A leány félénk kétség reszketett végig. Vajjon nem csaló-e, aki vele szemben áll? Hiszen fájának, osztályának minden tradíciója valószínűvé teszi, hogy az. De nem! Nem! Bárhogy vizsgálja is, nem talál álnokságot ebben az öreg arcban, amely annyira hasonlít annak a számfűrés öreg könyvnek az illusztrációhoz, otthon az édesanyja házában. A könyörgés és gyanakvás különös keveréke eltűnt a leány arcáról. Fázósan vont a őszább átázott kabátját s tanácstalanul, halk hangon kérdezte: — Hát akkor mit tegyek?

Az öreg ember szánakozva nézett rá. Olyan gyermek mégi. Ha panaszkodott, könyörgött volna, talán nem sajnálná annyira, de ez a kétségbeesett némaság belemarkolt a zsidó szívébe. Míg tekintete résztvevően pihent a gyermekieszen törekény alakon, ujjai gépiesen forgatták a gyöngyfűzért. De különös! A gyöngyemzek nem egyforma sorban fűződnek egymás mellé. Közelebb emelte a fűzért rövidlátó szeméhez s figyelmeesen vizsgálja: tiz, azután külön egy; megint tiz, megint egy, ötször egymás után. Ahol őszetelálikozik a fűzér két vége, ott ismét négy magányos gyöngyszem, a végén egy kereszt. Erdeklődve

Szabadegyetemi előadások Székelyudvarhelyen

A vármegye elhunyt irodalmi jelesei

Székelyudvarhely. Saját tud. A Polgári Önképző-Egyesület, a székely anyavárosnak nyolcszáz tagot számláló, legtekintélyesebb közművelődési egyesülete, amely már negyven év óta rendezi a szabadléceumi előadásokat, hatósági engedéllyel most kezdette meg idej előadásorozatát.

A bevezető előadást Bíró Lajos nyug. főgimnáziumi igazgató, az egyesület társelnöke tartotta, aki folytatta Udvarhely vármegye jelesei címen a múlt évben megkezdett előadásorozatát.

A nagyözömu hallgatóság általános figyelmé között a következő írókat ismertette:

Kelemen Lajosné Zathureczky Berta (1854—1924), aki a zeneirodalom és a szépirodalom terén egyaránt megbecsült nevet szerzett magának. Előadó rámutatott arra, hogy mennyi nép- és műdalt, mennyi néprománcot és melodramát szerzett. Kiemelte a Kevlári búcsú bizakodást kifejező és a Szovátai búcsúdál fűbe-mászó, egykor országosan ismert zenéjét. Ismertette a székely nép történetéből, monda- és regévilágából vett színes elbeszéléseit és regényeit, amelyek nemcsak a legelkelőbb lapokban jelentek meg, de szerzőjének helyet biztosítottak az Erdélyi Irodalmi Társaságban is.

Szólt Kis Józsefről (1773—1830), a székelyudvarhelyi ref. kollégium nagy jötevőjéről, aki nyolcvanezer váltóforintot hagyományozott intézetének, amelyből egészen az uralomváltásig évenként 50—50 tanuló részesítettek 50—50 korona ösztöndíjban.

Ismertette a XVIII. században élt Kolumbán János irodalmi működését, kiemelve Vida György hadnagy trófiát és szólt az 1624—1684-ig élt Koncz Boldizsár unitárius püspökről, továbbá az udvarhelyi ferenczrendi zárda alapítójáról, Lakatos Istvánról, Marosi Gergelyről (1832—1874), a lelkes unitárius igazgatóról, Nyujtódí Andrásról és a Székelyudvarhelyi kódexről.

Meleg szeretettel rajzolta meg pályáját Orbán Baláznak (1829—1890), a Székelyföld halhatatlan leírójának és id. Pál Gábornak (1852—1935), a nagy székely nevelőnek.

A szabadegyetemi előadást Gyerkés Mihály biz. elnök vezette be lelkes szavakkal, szépen szavaltak Kovács Magda és Kőkösi László, nagyszerű énekszámokkal szerepelt a többszörösen kitüntetett Székely Dalegyet.

A következő előadást jövő vasárnap (március 26.) tartják, amikor Jakó Albert tanár tart előadást a technika újabb vívmányairól.

Ideiglenes gazdasági egyezmény Románia és Magyarország között

Magyarország ismét szállít vasfélgyártmányt Romániának. A zárt lei-követelések rendezése

Bucuresti. Saját tud. A román bizottság, amely Budapesten tárgyalásokat folytatott, visszaérkezett Bucurestibe. A megegyezés értelmében, amelyet Budapesten létesítettek, meghosszabbították a jelenleg érvényben levő és március 31-én lejáró egyezményt még három hónappal, június 31-ig, de mégis bizonyos módosításokat eszközöltek rajta, amelyek megkönnyítik a megegyezés végrehajtását s ugyanakkor fenn tartják a kereskedelmi csereforgalom egyensúlyát a két ország között.

A Magyarországon befagyott román követelések főoka, hogy Magyarország felfüggesztette a vasfélgyártmányok Romániába való szállítá-

ását. A tárgyalások eredményeként Magyarország kötelezte magát arra, hogy folytatja a vaszállítást, biztosítva évi 4500 vagon vas félgyártmány szállítását. Ugyancsak a Magyarországon zárt leiösszegek folyósítása céljából Magyarország módot ad Romániának ahhoz, hogy a zárt leiek egy részét Németországgal való hármas elszámolással likvidálja, ötmillió márka összegig.

Mint hogy a jelenlegi egyezményt három hónappal meghosszabbították, természetes következményként az egyezményben írt összes árukontingenseket úgy a behozatalnál, mint a kivitelnél 25 százalékkal növelték.

A francia államtanács éjszakai ülést tartott

A kormány fölhatalmazást kapott, hogy a parlament megkérdezése nélkül elrendelhesse az általános mozgósítást. Megbeszélések a francia gyarmatok képviselőivel és a szovjet párizsi nagykövetével

Párizsból jelentik: Lebrun köztársasági elnök vezetésével hétfőn este államtanácsra ültek össze a miniszterek. Daladier röviden vázolta azokat az intézkedéseket, amelyeket a nemzetvédelmi törvény kiszélesítésével kapcsolatban szándékában áll megtenni. Bonnet külügyminiszter beszámolt az általános politikai helyzetéről, majd Reynaud pénzügyminiszter kifejtette, hogy a nemzetvédelmi alapot a nem katonai természetű kiadások csökkentésével, hanem a termelés fokozásával lehet növelni. Ezután az általános jellegű rendelkezéseket beszélték meg.

Későbbi párizsi jelentés szerint az államtanács csak az éjszakai órákban ért véget. Az államtanács a következő határozatot hozta:

Felhatalmazta a kormányt, hogy a parlament megkérdezése nélkül elrendelheti az általános mozgósítást.

Arra is felhatalmazást kap a kormány, hogy a tisztek és altisztek létszámát belátása szerint fölemelje.

Franciaország keleti határán új haderőt szerveznek.

Intézkedéseket tesznek, melyek az ipari termelés fokozását célozzák.

Központi hírszerző szolgálatot létesítenek.

Külön rendelkezésekkel szabályozzák a termelés igazgatását.

Daladier egyébként megbeszéléseket folytatott a francia gyarmatok képviselőivel, valamint Colson tábornokkal. Londoni jelentés szerint Corbin francia nagykövet beható tanácskozásokat folytatott a szovjet párizsi nagykövetével.

Lebrun köztársasági elnök államfői megbízatását meghosszabbítják

Párizsból jelentik: A Havas távirati ügynökség jelentése szerint francia kormánykörökben az a vélemény uralkodik, hogy április 5-én az elnök-választás napján nem választanak új elnököt, hanem Lebrun államfői megbízatását meghosszabbítják. Azt is tudnivaló, hogy Lebrun elnököt londoni utjának befejezése után az ország vezetőférfiai megkérlik, fogadja el mandátumának megújítását.

Bár Lebrun elnök már több ízben kijelentette, hogy megbízatásának lejárása után nem akar az ország élén maradni, mégis remélik, hogy tekintettel az aggasztó helyzetre nem utasítja vissza a kérést.

Száz néger község pusztulása

Tüzesóval és égő lávával borítottak el községeket a belgakongói vulkánok

Leopoldwilléből jelentik: A Belga-Kongó területén lévő vulkánok az utóbbi napok folyamán újabb kitöréseikkel az egész tartományt elpusztítással fenyegetik. Kivutova közelében a Miamlagira vulkán kitört és tüzesóval borította el a környéket. A vulkán szájából kitörő tüzesó 250 négyzetkilométernyi területen minden életet elpusztított. Hatalmas látványt okoz a vidékre, amelynek hosszúsága több mint 10 kilométer. A vulkán kitörésének addig 100 község esett áldozatul és a hőmplygő láva már Kivutova felé terjed.

Angolból: Trugly Margit

szemlélt a keresztet s a rajta függő férfialakot. — Tessék megmondani — fordult a leánynak — miért vannak ezek a gyöngyszemek ilyen furcsán fűzve? Mi ez?

A leány elefántcsontszinü arcát halvánv pirítottotta el. A zsidó észrevelte, hogy kényes hirt pendített meg s azonnal hozzátette:

— Ha nem akarja, nem kell megmondani. — Rózsafüzér — sutogta a leány.

Az öregember elgondolkodva nézett rá. — És ezt én hoztam hozzá?

A leányt végkép elhagyta magára erőszakolt nyugalma. Odalépett a pulthoz s akkora erővel markolta meg a szélét, hogy csuklóit kiféredtek a nagy erőfeszítéstől.

— Adja vissza az olvasmat — zokogta elcsukló hangon. — Tudhattam volna, hogy ez lesz a vége! Adja vissza, hadd menjek!

Az öreg hátratólta tarkójára fényesre kopott házispakáját, újra belebábrált a szakállába, mi alatt tekintete szánakozva függött a leányon.

— Mennyire volna szükségem? — kérdezte. A leány idegeesen hadarva beszélt:

— Azt hittem, könnyű lesz. Anyám úgy számított, hogy ez százakat megér. Még ha eladnám, sem kapnék érte annyit, ugy-e? El pedig nem adom! Nem! Nem!

— A szexy kis fiatal hang ellágyult: — Ön jó, de segíteni ön sem tud rajtam. Kérem, adja vissza, hadd menjek

— Elég volna ötven dollár? — fogzatta tovább az öreg.

— Ó hogyne — lelkesedett a leány.

A fénytelen gyulladt szempár egy percre megint fűrkészve kereste a leány tekintetét, azután montha meg lelt volna elégedve azzal, amit látott, az öreg csendes fejbólintással hajlott le.

Egy kis fiókot húzott elő a pult mélyéből s oda-tette a leány elé. Volt abban minden: gyűrűt, piszkos bankjegyek, vörösréz zálogbancák s a világ minden tájáról összeverődött érepenz. Beszékés utcai kihalásztak a piszkos gyűjteményből

néhány bankjegyet s odatolták a leány elé. Ez még most sem értette egészen.

— De nem adhatom el — nyögte alig hallhatóan.

— Tudom — bólintott komolyan az öreg. — Hiszen nem is tudja, mire kell az nekem.

Az öreg szemek mosolyogtak az üveglencsék mögött:

— Nagy szükség van rá s ez elég. A leány felszedte a pénzt s a kabátja zsebébe süllyesztette.

Az öregember lehajtotta a fejét. Hallotta az ajtó csukódását s tudta, hogy elment a leány. Két könyökét az asztalra támasztotta s arcát csontos tenyereibe temetve, mereven bámult a rózsafüzérré. A kormos kis függőlámpa gyér világossága rávetődött arra a csinos kis jószágra, amely ott felelt előtte s melyre épp az imént adott kölcsönt

— a vásári értékénél jóval magasabb összegben. A fezület megigézte, megbabonázta. Hiszen látott ő már ilyen akárhányszor, de soha ilyen közelről s a kezében még nem tartott soha egyet sem.

Homlokára mély redők vésődtek, amint az éjszaka csendjében sohaig, maga sem tudta milyen sokáig, mélyen elmerülve szemlélte a keresztre feszített férfit.

Felsohajtott.

— Ur Isten — mondta halkán, mélyen megrendülve — egy igaz Isten, Ábrahám, Izsák és Jákob Istene! Mondd, rosszul cselekedtem?

Ábrahám, Izsák és Jákob Istene nem felelt.

Eltette az olvasót. Ujra és újra földta a kérdést.

Végül önmaga felelt:

— Jól cselekedtem. Ez a leány elviszi hirtmet és a szegényeket ezán már nemcsak a szükség hozza majd ide. Ez többet ér a befektetett 50 dollárnál s nem is 50 dollár. Hátha kiváltja 100 dollárnál is többet. Jó üzlet volt.

Hirtmet és a szegényeket ezán már nemcsak a szükség hozza majd ide. Ez többet ér a befektetett 50 dollárnál s nem is 50 dollár. Hátha kiváltja 100 dollárnál is többet. Jó üzlet volt.

Schmidt László riportja:

Egy kicsi erdélyi falu élete

Ehed, március hó.

Szemfüles riporter nem jut el hozzánk. A nagy sár, a távolság és a falu kicsisége egyaránt nem jó ajánlólevél a nagyvilág számára. Pedig a szürke külső alatt megfeszülő élniakarás, haladás utáni vágy és nem utolsó sorban a munkakedv lobog.

Alig 100 házból és 430 lélekből áll az a kicsi község, melynek életéről beszámolok. Csak azért teszem, mert itt emberfeletti munka folyik a mindennapi kenyér megszerzésére. Szokatlan és sokak szemében furcsa dolog, ha egy falu vezetője a saját községéről számol be, de hozzánk még senki nem jött el, hogy munkánkat és annak eredményét mások okulására és példaadásul elmondta volna.

Ez a kicsi község Ehed. A nyárádmenti „Szentföldnek” széle. Mellette már másvallású és másfajú községek következnek. Ez a község azonban színmagyar és katolikus. Faji egysége s nem utolsó sorban vallási egysége nagy könnyebbség a falu vezetőinek munkájában.

Határa 1200 kb hold. Erdő ebből 120 hold, míg legelő 130 hold. Szántónak maradt 950 hold terület s így helyes is lett volna a birtok megosztása, ha az idő folyamán újabb átalakításokkal hibákat nem követtek volna el.

Ősidők óta hármashatár volt a gazdálkodás hátráltatója. Az adózott birtok egyharmad része mindig ugarnak maradt s emiatt takarmányt nem természetettek, mert a vetés alá kerülő földek csak az élelmezésre szükséges gabonát adták meg a lakosságnak. Marhaállományuk silány és rosszul táplált volt. Azonkívül a 130 hold rosszul kezelt legelő nem tudta kellően táplálni őket. Ezen nem a legelő feljavításával segítettek, hanem a rendes szántóbirtokból még 75 holdat legelőnek hagytak. Így a legelő után a rendszeren megművelt birtok utáni nagy adót fizették, de a legelő olyan silány volt, hogy a 205 hold sem tudta eltartani a kb 150—160 gyengeműségű és gyenge állapotú állatot. Az állatok hajnaltól késő estig a legelőn kinlódtak, a nyár végére annyira leromlottak, hogy számalom volt nézni őket. Őszi szántást csak annyit végezhetek, ami az őszi búzavetéshez föltétlenül szükséges volt. A termőerőt adó istállótrágyának csak egy kis részét tudta a gazda összegyűjteni, hisz a nagy része az egész napi legelőtartózkodás alatt kárbaveszett. Így a földek évről-évre romlottak s csak az adó emelkedett fokozatosan.

Öt esztendeje vagyok ennek a falunak lelki vezetője. Két év kellett arra, hogy a bajok forrását, a szegénység okát megismerjem. Hajnaltól késő éjszakáig megfeszített erővel dolgozott ez a takarékos és dolgozó nép. Szorgalmuk közismert s jövedelmük munkájukhoz képest egyenlő volt a semmivel. Azért írom tehát le az itteni átalakulást, hogy másoknak útmutatás legyen az itteni példa s ne kelljen éveket a ráismerés munkájával eltölteni.

További 2 esztendő telt el a mag hintésével, hogy az úgynevezett nagygazdák is rájöjjenek a helyzet fonákságára. Ők megélték a 20—30 hold

birtok után, de hány család volt, ahol 5—6, sőt hét gyermekkel kellett 2, vagy három holdból ki-sajtolni a mindennapi szűkös falatot. Ebből a ke-

A helyes gazdálkodás eredményei megmutatkoznak

Most már 205 hold nagyszerű földet osztotunk fel a részesek között. Olyan földet, amely megművelve jó, ha legelőnek nem ért semmit. Az állatok állandóan odahaza vannak. A táperőt adó trágya összegyűjthető s a földek már egy év alatt egészen más képet mutatnak, mint a régi gazdálkodás mellett.

Az átmenet nehéz. A rosszul fizető gabona helyett most már takarmányt természetnek. Az állatok jól néznek ki s bőven adják a tejet. A kisbirtok gazdái is megnyugodtak s keményen dolgoznak, hogy most már nagyobb darab földből, de éppen olyan munkakedvvel szerezzenek asztalukra a jövő nemzedéknek nagyobb darab kenyeret.

Az állatállomány megjavítása és jobb táplálása újabb lehetőséget nyújtott a falu gazdasági

vés birtokból pedig mindig maradt az ugarban is valami, sőt a közös legelőben is ott szorult belőle. Így csak a mindannyunkat gondozó jószágos Isten a megmondhatója, hogy miből éltek ezek a családok.

Három éven keresztül tartottunk évente több gyűlést, hogy a nép kárára fenntartott határrendszert megváltoztassuk, de ez a munkánk csak egy esztendeje vezetett eredményre. Három év egyéni pasztorációja, rengeteg személyes meggyőzés volt szükséges, amíg rácbredtek a nagyobb birtokosok, hogy engedni kell és a következő gyűlésen nem szabad leszavazniok a kiscgazdák javaslatát, melyben a hatóság beleegyezését kéri a hármashatár és legelő felosztásához.

felledítéséhez. A jobb táplálék eredménye sok tej lett. A régi kedvenc eszme: a tejszarnok valóssággá lett. Nem olyan formában, ahogy én elképzeltem, de legalább megindult az addig kárbavesztett tej értékesítése.

Odamentelem előt 2 évvel bukott meg a „Hangya” fogyasztási szövetkezet. Hogy kienek a hibájából, azt nem kutatom. De ez a tény olyan gyanúsá tesz a nép előtt minden szövetkezeti megmozdulást, hogy minden fáradozás hiábavalónak bizonyult. A szövetkezeti tejszarnokra egyetlen részvényt sem jegyeztek a falu lakói. A tejet odaadták a malacoknak, vagy egyszerűen elütötték, hiszen a legközelebbi város 29 kilométerre van s a falu nem fekszik országút mellett. Így tehát más helyen értékesíteni nem lehetett a tejet

Célszerű tejtermelés és értékesítés

Egy évig egy zsidó kereskedő szedte össze a tejet, de nem fizetett és a végén sok adóssága elől egyszerűen megszökött.

Ilyen körülmények között hoztam a faluba egy megbízható keresztény embert, akiért személyemben felelősséget vállaltam és így nagy nehézségek árán

megindult a tej értékesítése.

Most már mindenki örvend a megindult és már egy éve működő tejszarnok áldásos munkájának. A tej értékesítésébe az egyházilag Ehedhez tartozó Iszló is bekapcsolódott. A fejszők beállítására lassan halad s nagy eredményeket ígér a jövőre nézve. A csarnok a készáru elszállításának nagy költsége miatt a tej literjéért csak 2 lei 50 banit fizet, de ilyen ár mellett is annyira haladtunk, hogy a februári tejért Ehed 19.840 leit, míg Iszló 21.000 leit kapott.

Aki faluja gazdasági életéért komolyan dolgozott, csak az érti meg, hogy egy 90 gazdát számláló faluban mit jelent 20.000 lei olyan bevétel, amit csak tejből kap. Ez a pénz eddig bevételként nem szerepelt s az élet színvonalát nagyon emeli.

Még egy próbálkozást tudomására hozom

Szalmaívatickek indulnak hódítóútra Ehedről

Ez adta a gondolatot, hogy szerény keretek között megindítsam a szalmaidivatickek készítését. A fonást az asszonyok és gyermekek végzik, míg a nagyobb izlést igénylő feldolgozást máshol végeztetjük el. A nyáron az ország nagy fürdőin eladásra kerülnek már a minden bizonnyal óriási feltűnést keltő és csodaszép kalapok, övek, strandtáskák és egyéb szükséges dolgok. Ha sikerül előnyösen eladni őket, akkor jövőre még jobban bevezetjük ezt a munkát s a falu apraja-nagyja ezzel fog egész télen foglalkozni. Tőkehiány miatt nehéz volt a megindulás, de már így is odajutottunk, hogy egy 14 éves gyermek egy hónap alatt a munkájával 1000 leit keres. Gondoljuk csak el, hogy ezek az emberek még a házi dolgukat is végzik a szalma fonásán kívül és milyen nagy segítség, ha egy családban az a gyermek, aki a téli időben jórészt semmi munkát nem végezne, most havonta ilyen jelentős összeggel segíti a napi gondokkal küzdő családot.

Dolgozni kell derekasan ezért a pénzért, de a jól végzett munka után élvezet volt nézni a ragyogó gyermekszemeket, amikor a pénzt a kezükben érezték. Csak most láttam a munka nevelő értékét. Aki dolgozott a szalmával, az erkölcsi kötelességének érezte és érzi ezután is, hogy a munkaalkalmat szerző papnak minden szavát meghallgassa. Ezekből a munkás és boldog gyermekekből lehet aztán az igazi jövő nemzedékét nevelni.

Íme csak néhány, a gyakorlatban bevált és már megvalósított elgondolás is nagyszerűen mutatja, hogy a falumunka nem elvont valami, nem nagy szólam, nem szónoklás, hanem csendes

maluvezető testvéreimnek. Évek óta a téli estéket szalmafonással töltötték az asszonyok és a nagyobb gyermekek. Az egész télen font szalmát tavasszal kalapnak várták meg és vállukra véve elindultak, hogy 58 kilométer út megtétele után s majdnem két munkanap elvesztésével darabonként 5, 10 vagy 15 leias eladás után néhány leivel a zsebükben hazatérjenek.

Szalmafonási tudásuk bámulatos. Olyon csodaszép mintákat varázsolnak elő az egyszerű búzaszalmából, hogy aki nem látja munkaközben, az nem hiszi el, hogy nem géppel és nem művészek keze által jött létre a csodálatos munka. És igazuk van. Mert művészek keze hozza létre: a nép örök művészete varázsolja elő őket.

Ilyen csodálatosan szép munkával sem tudott egy felnőtt asszony kora ősztől késő tavaszik 1000 leinél többet keresni. Az elmúlt év nyarán a helybeli tanítónő természet gondolt s nyári divattáskáját, strandkalapját ebből a szalmából készítette el. Mindannyian meglepődünk annyira szemp lett a táskák és a többi is. Amikor első alkalommal megletták a városban, a kereskedők azonnal ott akarták tartani eladás végett.

munka, ugartörés, leleményesség és népünk jólétének emelése.

Csak néhány kiragadott példát hozok fel abból az emberfeletti küzdelemből, melyet falvaink vezetőinek folytatni kell a nép megélhetéséért. Ma már nem elég csak lelki vezetőnek lenni, hanem a könyörtelen mindennapi élet nehézségein okosság, józan számítás és kereseti lehetőségek megteremtésével kell testvéreinket átsegíteni s ezzel megszerezni azt a bizalmat és szeretetet, amely nélkül lelkünkhez közel sem férközhetünk.

Ezeket az eredményeket annak a józan látás iratta le, hogy itt Erdélyben még száz és száz falu van, amelyek szintén hősies küzdelmet folytatnak megélhetésükért. Ha csak egyetlen falumunkáértársamban gyakorlati gondolatot indít fel ez a cikk, már nem hiába írtam meg, mert hozzájárultam népünk gazdagabbá tételéhez. Minden falunak mások a körülményei, mások a lehetőségei, de olyan helyet, ahol jóakaratta és okossággal ne lehetne segíteni szegény embertársainkon, nem ismerek. Az idők mostohasága kényszerítette rá ezt a kicsi falut, hogy a megélhetést így biztosítsa. De Isten áldása eddig munkánkon volt s Tőle reméljük további boldogulásunkat is.

Most, amikor a fák kérge alatt már megindult a láthatatlan élet; mikor a pattanásig feszült bim-bók csak a napsugár meleg esőjét várják, hogy életre nyilhanassanak; midőn az egész tavaszi megújulás a munka és az élet diadalát zengi; mi is fokozott erővel, lelkesedéssel és tenniakarással fogjunk hozzá, vagy dolgozzunk tovább a népünknek nagyobb falatot biztosító falumunkához.

Figyelem!

Mélyen leszállított áron kaphatók
dr Karácsonyi János püspök
összes művei:

A magyar nemzet honalapítása 896—997
ára 40 lei helyett 20 lei

Új adatok és új szempontok a székelyek
régii történetéhez ára 50 lei helyett 20 lei

A magyar nemzet áttérése a nyugati ke-
reszténységre 100 lei helyett 50 lei

Szent Ferenc rendjének története Ma-
gyarországon 1711-ig I. 300 lei h. 150 lei

Szent Ferenc rendjének története Magyar-
országon 1711-ig II. 300 lei h. 150 lei

Vidéki megrendeléseknél plus 15 lei portó.

Elégett száz métermázsza széná. Kolozsvár-ról jelentik: A Poetas-utca 20. szám alatti ház udvarán vezedelmes tűz támadt, mely a szeles időjárás folytán, könnyen lángba boríthatta volna a környező épületeket. Marmorstein Jakab szénakereskedőnek van itt a telepe és az egyik száz mázsza szénából rakott boglya fogott tüzet. Telefonjelentésre a tűzoltóság három fecskendő-kocsival érkezett a helyszínre s azonnal az oltáshoz látott. Másfélórás munka után a tüzet este fél tizenegy órára sikerült eloltani. Az anyagi kár jelentékeny. A tüzest kapcsán hivatalos bizottság szállt ki a helyszínre a tüz okának megállapítására. Egyelőre csak annyit sikerült megállapítani, hogy a szénatelep, mely meglehetősen el van zárva az utcától, csakis kőművesekre, vagy gyújtogatás folytán foghott tüzet. A rendőri vizsgálatot mindkét irányban megindították.

Uj világrész van keletkezében? Habár itt Európában a hegyképződés óriási folyamata már évszázadokkal ezelőtt befejeződött, a földgolyó túlsó részén éppen a mai korszakban kezd elérni tetőpontját a föld mélyében dolgozó hatalmas erők munkája. Japántól a maláj szigeteig és a Csendes-óceánon kelet felé szinte óránként van földrengés valahol, jelölve annak, hogy nagy átalakulások mennek végbe a mélységben. Lepten-nyomon emelkednek ki az új szigetek a tengerből sokszor ezer méter magásra és a geológusok szerint határozottan úgy látszik, mintha egészen új hatalmas területű szárazföld készülne kiemelkedni a Csendes-óceán vizrengetegéből. Nem lehet kiszámítani, hogy mikor születik meg ez a hatodik világrész, de nem lehetetlen, hogy egészen hirtelen fog bekövetkezni a nagy átalakulás, természetesen hatalmas földrengés kíséretében.

Ürrendszert, plasztikusan világít meg a budapesti járdaszigetek foltja. Budapestről jelentik: A forgalmasabb uttestek közepén létesített járdaszigetek az esti órákban sokszor okoznak szerencsétlenségeket. A járművezetők a messziről nem szembetűnő járdaszigetekre hajtanak, a gyalogos közönség is belébotlik a szigetekbe. Próbálkoztak különféle megvilágító eszközökkel, így világító oszlopokkal, a szigetek kevésbé kiemelkedő homorú felületű üvegekekkel, de ezek sem váltak be. Most újabb világító alkalmazással tesznek kísérletet. A járdaszigetek egy-egy végére mellmagasságig érő oszlopra felszerelt lámpákat helyeztek, amelyek az oszlopot felülről lefelé világítják és bizonyos körzetben magára a szigetre is fényt vetnek. Ez a világítási megoldás messziről plasztikusan hat és a tapasztalatok szerint a járművezetők már jóelőre meglátnák az így megvilágított szigetet és meg tudják becsülni a plasztikus hatás nyomán a távolságot is. Legelőször a Szent István-köruti járdaszigetekre alkalmaznak ilyen őrrendszert, plasztikusan világító lámpákat és ha beválnak, akkor az egész városban ser kerül bevezetésükre.

Nátha ellen Diana sóborszesz bedörzsölés

Temetés. Rimán Róza 18 éves korában Nagyváradon meghalt. Temetése szerdán délután 3 órakor lesz a Cloaca-utca 21. számú háztól. (Erdélyi „Concordia“.)

Kolozsvár katólikus társadalmának hettős ünnepe

Kolozsvárról jelentik: Kolozsvár katólikus társadalmát két ünnepségen is részt vett. Szent József napja alkalmából a „Marianum“ Hirschler József emlékére rendezett ünnepélyt. Az intézet növendékei Hirschler József koporsóját virágokkal halmozták el, a kriptánál pedig Kende János dr. mondott imát. A Marianum dísztermében hétfőn reggel gyászmisést mondott az intézet elhunyt alapítójának lelkiüdvéért. A gyászsztentiszteleten az intézet növendékei és az összes tanárok részt vettek.

A Kolping Legényegylet ugyancsak műsoros ünnepséget tartott védőszentjének névnapján. A háromnapos lelkiagyakortól után a Szent Mihály templomban harminc új legényegyleti tagot avattak fel. A templomi ünnepségen Verecs Ernő helyettes plébános, pápai kamarás mondott ünnepi misét. Délután öt órakor a Legényegylet helyiségeiben gazdag műsorú ünnepélyt tartottak. A Kolping-zenekar hatáson nyitánya után Verecs Ernő mondott tartalmas ünnepi beszédet. Reményik Sandor és Mécs László költőműveit Gergely István szavalta hatásosan. Ezután Kovács Kató, az ismert fiatal koloratúrekesző szerepelt s kitűnő énekességei óriási sikert arattak. Erős Alfréd, a fiatal költő-pap néhány székeltyárgyú költeményét adta elő nagy sikerrel. Ezután a Kolping Legényegylet szavalókórusa adott elő művészi finomsággal néhány költeményt, majd Bálint József népszövetségi igazgató mondott magasszarnyalású záróbeszédet. A gazdag műsort a zenekar játéka zárta be.

Az ünnepségen megjelent nagyszámú közönség őszinte elismeréssel jutalmazta a Legényegylet vezetőségének kitűnő munkáját és a szereplők kimagasló teljesítményét.

Öt tordai kultúr-egylet közgyűlése

Torda. Saját tud. Most tartotta meg évi közgyűlést öt tordai magyar kultúr-egylet és évi beszámolóik érvényesítésén szép eredményekről beszámoltak.

A még fiatal, de nagyon szép fejlődésnek indult Uranus tordai sportegylet Tompa Lajos gyáros elnöklésével tartotta meg népszerű közgyűlést, mely az egylet folytonos izmosodását igazolta. A közgyűlés lelkes hangulatban vette tudomásul az évi beszámolókat s egyhangúan estette meg a tisztújítást, melynek során díszelnököknek választották dr. Gál Miklóst, elnököknek Tompa Lajost, ügyvezető elnököknek Mádly Lajost és Károknay Istvánt, ügyészeknek dr. Bogdán Gábert, főtitkárnak Sultz Károlyt, főpénztárosnak Szabó Józsefet, sportvezetőnek Fűssy Andort s választottak még egy 16 tagú választmányt.

A százéves tordai Magyar Kaszinó dr. Verján Endre elnökölésével tartotta meg nagy érdeklődéssel kísért közgyűlést, mely az évi jelentéseket egyhangú helyesléssel vette tudomásul s a Kaszinó választmányi tagjaivá választotta Torda magyar lelkészeit: Sipos Sándor római katólikus esperes-plébánost, Nagy Mózes református esperest, Lőrinczy Dénes unitárius lelkészt és dr. Árkosey Jenő új tordai református lelkészt. A közgyűlést népes társaság követte.

A 65 éves tordai Magyar Dalkör dr. Gál Miklós elnökölésével népszerű közgyűlést tartott, amelyen örömmel vették tudomásul a dalkör legutóbbi kolozsvári szép verseny-eredményét s az évi beszámolókat, majd új tisztikart választott. Elnök lett újból dr. Gál Miklós, alelnökök Tompa Lajos, Méhes Albert, titkár dr. Árkosey Jenő, karnagy Erdős Mihály, alkarnagy Nemes Dénes pénztáros Katona István. Kiegészítették a 28 tagú választmányt is.

A tordai Magyar Kereskedők Egyesületének évi közgyűlésén Zalányi Samu társelnök elnökölésével Magyarósy Zoltán titkár terjesztette elő gondos és alapos évi jelentését. Egyhangú helyesléssel vette tudomásul a közgyűlés, úgy ezt, mint a többi évi jelentést, majd kimondta, hogy néhai Tulesk Ferenc volt elnök iránti kegyeletből, most nem tölti be az elnöki tisztséget s az elnöki teendőket el látására a buzgó működésű társelnököt: Zalányi Samut kérte fel. A közgyűlés Kecskeméty Sándor elnök buzgó hatású beszéde zárta be.

A Tordai Magyar Iparosok Önképző Egyesülete — mely immár 60 éves múltat tekint vissza — nagy érdeklődéssel tartotta meg közgyűlést saját székházában id. Csétri Ferenc elnökölésével. Káptalan Béla titkár gondos titkári jelentése vázolta fel az egylet múlt évi működését, mely méltó volt az egylet multjához. A többi jelentéseket is lelkes egyhangúsággal vette tudomásul a közgyűlés, majd megajították a tisztújítást. Elnöknek Tompa Sándor gyáros, ügyvezető elnöknek Széman Józsefet, alelnöknek Szigethy Sándort és Simon Mártont, titkárnak újból Káptalan N. Bélát, jogtanácsosoknak dr. Bogdán Jenőt és dr. Bodoczi Károlyt, pénztárosnak ifj. Nagy Bélát, könyvtár-felügyelőnek ifj. Bereczky Jánost választotta meg s kiegészítette a választmányt is.

Németország térképe: 1933 januárjában — és 1939 március 16-án.

KÖZGAZDASÁG

Egy valutával kevesebb

Megszüntették a cseh korona jegyzését Nagyváradon teljes üzletelenség észlelhető a valutafronton

Nagyvárad. Saját tud. Még nemrégben így neveztek, hogy valuta. Kifutó üzleteket lehetett cseh koronával lebonyolítani, valutacsempészek eldorádója volt Máramarossziget körül a határ és „zugban” néha tíz lei körül is járt a cseh korona árfolyama. Most pedig — szinte márholnapra — eltűnt a piacról ez a pénzegység s mint București-ből jelentik,

a tőzsdék megszüntették a cseh deviza jegyzését, sőt a szabadpiacon is kivonták a forgalomból egyelőre, a helyzet tisztázásáig.

A valutafronton különben is élénken érezhető a váratlanul beállott közep európai helyzet.

A külföldről érkező jelentések szerint a külföldi piacokon is csökkent a forgalom. Belföldön szintén. Szpekuláció megállítására a bucurești tőzsdén zárlat után betiltottak minden tevékenységet s pénteken este óta nem jegyzik a cseh koronát. Mint az egyik legtekintélyesebb közgazdasági lap, az Argus írja, könnyen érthető, hogy úgy a magánbankok, mint a Banca Nationala beszüntették egyelőre minden üzletet Cseh-Szlovákiával, ugyan a Banca Nationala még pénteken is átvette az importőröktől a cseh korona ellenértékét, leiben. Azok a romániai cégek pedig, melyek csehszlovák gyárakban tettek rendeléseket,

telefonon érdeklődtek, hogy mi fog történni rendelkezéseikkel és azt a választ kapták, hogy a gyárak zavartalanul tovább működnek és teljesítik kötelezettségeiket.

A cseh korona ennek dacára, mégis, megszüntnek tekinthető. Emlékeztet, hogy az Anschluss után az osztrák korona is megszünt, és a schillingről áttértek a volt Ausztria területén az erős német márkára. Alighanem így fog történni ez a németek által megszállott cseh területen is a cseh koronával.

Az osztrák schilling messzebb eső terület pénzegysége volt, míg a cseh koronával, a határ közelsége folytán, de a nagy árkülönbségek miatt is, egykor kifutó üzleteket csinálhattak az is, akiknek nem volt a pénzkereskedés foglalkozása. A bőrárak, cipők, selyem és ruhaneműek lényegesen kevesebbe kerültek Cseh-Szlovákiában, mint itt. Egy pár jó, finom cipőt 300—400 leierre lehetett vásárolni cseh területen, míg itt ugyanaz a minőség a szállítás és vámok következtében 6—800 leinél is többbe került. Ezért virult ki aztán a csempészes és igen sokan estek áldozatul a csempészek-

nek, akik ártatlan utasokat is bevontak machinációikba.

A konjunktúra idején, a huszas években virult legjobban a cseh koronával való üzérkedés. Akkoriban száz cseh koronáért Romániában 6—800 leit is lehetett kapni, míg a hivatalos árfolyam soha se lépte túl az ötletes árat.

Ez az idő azonban elmúlt, de még így is állandóan folyt a cseh koronával való spekuláció. Ennek a megakadályozására a csehek behozták azt a rendszert, hogy 500 koronáig engedték meg csak a bevitelét külföldön levő cseh valutának, de azt is — csak aprópénzben. Ilyen módon akarták elérni, hogy a Cseh-Szlovákiából külföldre sított pénz a külföldön elértéktelenedjék s ezzel a cseh korona maga megszilárduljon. Az ötlet jónak bizonyult, amennyiben a cseh korona a legutolsó időkig megtartotta kiegyensúlyozott árfolyamát, — amit most a váratlan történelmi változások borítottak fel.

Értesüléseink szerint azok a menekültek, akik az utóbbi napokban érkeztek Cseh-Szlovákiából, illetve Ruzsinszkóból, sok millió értékű cseh koronát hoztak magukkal, amit, mint fizetési eszközt sehol sem használhatnak.

Bankkörökből szerzett információink szerint valószínűleg

a cseh koronából is márka lesz, mint ahogy az leit az osztrák schillingből és a cseh koronát csak márka paritásában lehet majd értékesíteni.

Magánforgalomban jelenleg Nagyváradon, ahol pedig élénken virultak a valutáüzletek, teljes üzletelenség tapasztalható. Beszélünk egy ismert valutással, aki lemondóan legyintett:

— Ugyan kérem, ki vesz ma cseh koronát, vagy más valutát? És kinek lehet eladni?

Mint általában minden hasonló esetben, a cseh korona körül is változások történtek az utolsó 24 órában. Értesüléseink szerint a cseh koronát a német márkával szemben 10 pfemigben értékelték és a cseh koronát újabbán a Banca Nationala is tovább jegyzi.

jelenleg 4 lei körül áll az árfolyama,

de csak eladó van, vevő — legalább Nagyváradon, egy hét óta cseh koronára nem jelentkezett. Mindezeket természetesen csak fenntartással közöljük, miután a bizonytalanság a valuta fronton érthető módon tovább is tart.

Németországból lehet importálni a Csehszlovákia számára kiadott behozatali engedélyekkel

Hazaérkezett az a bizottság, amely Prágában a román-cseh külkereskedelmi egyezményről tárgyalt

București. Saját tud. A csehszlovákiai eseményekkel kapcsolatban külkereskedelmi körökben bizonytalanság uralkodik. A német kormány egyik legelső teendője ugyanis az volt, hogy a német jegybank megbízottait állította a csehszlovák jegybank élére, akik azután

az összes devizaüzletek lebonyolítását beszüntették és alkalmazásba vették a németországi devizarendelkezéseket.

Ugyanakkor természetesen azonnal gondoskodtak arról is, hogy a csehszlovák jegybank arany- és devizakészlete is a berlini jegybank „örizetében” kerüljön.

Mivel a legtöbb európai devizatőzsdén a cseh korona jegyzését március 16-án megszüntették, a romániai exportőrök is csak a március 15 előtt kötött tételek lebonyolítását viszik keresztül, a Banca Nationala által megállapított hivatalos (4.68—4.77 leies) árfolyamon, míg

a függőben maradt tételekre vonatkozóan a legnagyobb bizonytalanság uralkodik.

A kérdés valószínűleg a napokban tisztázódik, mivel a román delegáció — amely a napokban írta alá Prágában a román-csehszlovák egyezmény meg-

hosszabbítására vonatkozó jegyzőkönyvet — București-be érkezett és informálni fogja a hivatalos külkereskedelmi köröket és a Banca Nationala a román-csehszlovák árusereforgalom lehetőségeiről.

Az importszabályozó bizottság úgy határozott, hogy a Csehszlovákia kiadott behozatali engedélyek Németországra érvényesek. Ilyen értelmű körrendeletet adott ki a hivatal a Banca Nationala fiókjai számára.

A nagykarolyi kereskedők és a záróra. Szatmár. Saját tud. A nagykarolyi kereskedők és kereskedelmi alkalmazottak, az új zárórendszer megválasztása érdekében közös értekezletet tartottak. Az értekezleten az alkalmazottak kijelentették, hogy szilárdan ragaszkodnak a nyolcórás munkaidőhöz, amely ellen a kereskedők nem emeltek kifogást. Végül elhatározták, hogy továbbra is az eddig érvényben volt zárórendszer alkalmazásának, vagyis a fűszerüzletek este 8, a többi üzletek este 7 óráig zárnak. Ez a határidő szombaton és az ünnepek előtti napokon egy órával kitolódik. A déli ebédszünet egy óráról három óráig tart.

Százötvenmilliós építkezéseket tervez Arad városa

Új strand, új színház és vásárcsarnok

Arad. Saját tud. Az aradi városvezetés elkészítette és nyilvánosságra hozta azt a tervet, amely öt esztendőre beosztva, tartalmazza valamennyi városi szolgálat munkamegvalósítási elképzeléseit. A nagyszabású tervezet végösszege 150 millió leit tesz ki, vagyis évente 30 millió leit kíván a város a tervben foglaltak megvalósítására fordítani.

A munkaterv nyolc csoportra oszlik, amelyben a városrendészeti elgondolások 850 ezer leiel, az utjavítások 58 millió leiel, új védgát emelése 1 millió leiel szerepel. Huszonkétmillió leit szántak városi ingatlanok építésére és javítására. A városi strandfürdő modernizálása 10 millió leit, míg az új színházépület emelése 20 millió leibe kerül a tervezet szerint. Hat vásárcsarnok emelését és több földalatti illemhely építését tervezi a város. Iskolai célokra 6 millió 700 ezer leit irányoz elő a terv, a tűzoltóság modernizálása 3 és fél millió leit, míg a légoltalom 10 és félmillió leit emészt fel. A hatalmas összeg fedezésére a városi jövedelmek elégtelennek bizonyultak s ezért a város kölcsönt szándékozik felvenni.

Nagymennyiségű nyersanyag és félgymány vár behozatali engedélyre a határállomásokon

Bucurestiből jelentik: A román textiliparban felhasznált nyersanyagok és félgymányok nagyrészt Belgium, Franciaország és Anglia szállítja. Az utóbbi időben a nyersanyagok és félgymányok behozatala némi nehézséggel járt. Ezzel indokolják azt a körülményt, hogy a buhúsi textilművek ideiglenesen szabadságot 1300 munkását s ugyanezen megokolással szüntette be üzemét ideiglenesen egyik kolozsvári textilipari vállalat is. Az „Argus” jelentése szerint a vámhivataloknál már jelentős mennyiségű nyersanyag vár behozatalra, de az elvámolás a behozatali engedélyek késedelmes kibocsátása miatt még akadályoztatást szenved. Az iparvállalatok ígéretet kaptak arról, hogy nemcsak a még függő behozatali kéreleteket fogják sürgősen elintézni, hanem a következő negyedévi behozatali kéréseket is abban az esetben, ha ezzel az ország fontos nemzeti, vagy gazdasági érdekeit segítenék elő.

A részvénytsaságok nyereségének két százaléka fordítható a kétes követelések tartalékának növelésére. Bucurestiből jelentik: A központi adóügyi bizottság legújabb döntése szerint a részvénytsaságok tiszta nyereségének két százaléka fordítható évente adómentesen a kétes követelések fedezésére létesített tartalékok növelésére. Ujra szabályozza a rendelkezés az adómentes leírások kérdését is.

REPÜLŐBÉLYEGKÖTELESEK A CFR ÜZLETI SZÁMLÁI IS. Kolozsvár. Saját tud. Az államvasutak vezérigazgatósága körrendeletben utasította alantass szerveit, hogy az új repülőbélyegtvény értelmében minden üzleti megállapodás, vagy minden bélyegköteles irat, amelyet a CFR üzleti megállapodás értelmében kereskedővel, iparossal vagy magánszeméllyel köt, repülőbélyegköteles még abban az esetben is, ha ezek az iratok, számlák, vagy megállapodások a fiskális bélyeg alól mentesek is. Így tehát minden számla, nyugta, bordero, amelyet a CFR-nek nyújtanak be, repülőbélyegkötelesség alá esik.

Az ideji tavasz

különösen előnyösnek ígérkezik új ültetésekre!

Igen szép és gazdag készletünk van gyümölcs- és más fákban, valamint díszeserjék és évelőkben.

Kérjük képes árjegyzékünket és rendeljenek idejében.

Ambrosi, Fischer és Tsai.

Aiud, Jud. Alba

LEGUJABB

A cseh-morva területek állami önkormányzatának megszervezése

Hácha elnök értekezletet hívott össze a német protektorátus alatti új cseh közélet kialakítására. — Cseh nemzeti egységpárt alakul Hácha körül

Prágából jelentik: Hácha volt köztársasági elnök vezetése alatt széleskörű értekezlet volt az elnöki lakás tanácstermében. Az értekezleten résztvettek a cseh kormány tagjai, valamint más vezető cseh politikusok.

A március 16-án Hitler német birodalmi vezér és kancellár által kibocsátott alkotmányozó rendelet értelmében a cseh és morva területek a német protektorátus keretében megtartják a belső kormányzatra vonatkozó felségjogaikat. Ez önkormányzat főnökét az államfői tiszteletjogok illetik meg s a külön cseh-morva kormány is az ő kinevezésétől és a birodalmi protektor megerősítésétől függően tovább működik, saját hatóságait és hivatalnokait megtartja.

A cseh-morva területek német birodalmi protektorául Hitler kancellár Neurath Konstantin báró volt birodalmi külügyminisztert, a birodalmi államtanács elnökét nevezte ki s

az új protektor a napokban Prágában el is foglalja hivatalát. Ehhez képest a cseh-morva protektorátus állami önkormányzatának gyakorlati kialakítását is végbe kell vinni. A Hácha elnöklete alatti értekezleten erről volt szó s maga Hácha vette kezébe a protektorátusi önkormányzat törvényhozási és kormánybeli megszervezésének a munkálatait. Hácha körül egy cseh nemzeti egységpárt kialakulása is folyamatban van.

Több száz cseh repülőgép más államok területére menekült

Londonból jelentik: A Daily Express azt az értesülést közli, hogy a német bevonulás előtt több száz cseh repülőgép elmenekült Csehországból. Egyrésztük Lengyelországban, míg más részük Romániában, Szovjet-Oroszországban és Jugoszláviában szállott le. Azt is közli a lap, hogy a csehek titkos fegyvergyártási terveiket is elmenekítették.

Szovjet-javaslat Németország keleti terjeszkedése meggátolására

Hat érdekelt állam külügyminiszterét kívánja értekezletre összehívni. — Az angol kormány elvi hajlandósággal van a javaslat iránt, s azt akarja, hogy Bucarestben legyen a hathatalmi értekezlet

Londonból jelentik: Az angol kormány ismertette a válaszáat a szovjet nagykövetnek arra a javaslatára, amely szerint nemzetközi értekezletet kellene összehívni egyes államok külügyminisztereinek részvételével. Az angol kormány elvben nem zárkózik el a javaslat elől, de célszerűnek tartaná az értekezletet nem Párizsban, hanem Bucarestben megtartani. Továbbá csak hat hatalom ülne össze értekezletre. Még pedig Anglia, Franciaország, a Szovjet-Unió, Lengyelország, Románia és Törökország. Görögország és Jugoszlávia meghívásától az új tervezet eltekint.

A konzervatív pártok alsóházi csoportja az általános hadkötelezettségek bevezetésének kérdésében egyelőre az általános kötelező polgári szolgálat bevezetését kéri, valamint azt, hogy a 17 és 18 éves ifjakat részesítsék hathónapos kötelező katonai kiképzésben.

Londonból jelentik: Az angol lapok behatóan foglalkoznak az angol külpolitika új tájékozódásával és az új politikát bekerítési politikának nevezik. A Daily Express szerint az új politikai tervekért Halifax külügyminiszter a felelős. A Daily Telegraph szerint a szovjet-kormány arra is felhasználja a most folyó tanácskozásokat, hogy bizonyos előnyöket biztosítson magának távolkeleti helyzetében. Segítségét csak abban az esetben fog nyújtani, ha a távolkeleten számára a nyugateurópai nagyhatalmak bizonyos támogatást biztosítanak.

A Daily Express abban bízik, hogy 48 órán belül létrejön a hathatalmi nyilatkozat.

Lengyelországtól függ a hathatalmi értekezlet sikere

Párizsból jelentik: A francia sajtó szerint Angliának és a Szovjetnek az a célja, hogy

Németország keleti határán sorompót állítsanak fel a birodalom további előnyomulásának meggátolására. A lapok szerint a védelmi vonal a Fekete-tengerig húzódná s megvalósítása már csupán Lengyelország magatartásától függ.

A francia jobboldali lapok aggódó hangon írnak arról, hogy Franciaország megint túlságosan nagy barátságot kezd Szovjet-Oroszországgal s félnek ennek a barátságának a súlyos következményeitől.

Az angol kormány küldötte a lengyel fővárosban

Varsóból jelentik: Hudson angol államtitkár a lengyel fővárosban Beck lengyel külügyminiszterrel és a lengyel pénzügyminiszterrel tárgyal. A tanácskozásuk tárgya Lengyelország viszonyának szorosabbá tétele Franciaországhoz és Nagy-Britanniához. Szóba kerülnek Lengyelországnak a Litvániával és Romániával való kapcsolata is.

Óriási zavargások Damaszkuszban

A francia gyarmati katonasággal is szembeszállnak az arab függetlenségi harc hívei

Damaszkuszról jelentik: Damaszkuszban az utóbbi napok folyamán tetőpontjára értek a súlyos zavargások. Ezért a francia gyarmati katonaság a várost megszállotta. Az arab függetlenségi harc hívei a város megszállása után is folytatták a zavargásokat és hétfőn újabb tüntetés robbant ki a városban. A francia katonaság erővel szellette szét a tüntetőket. Hétfői tüntetésnek több halálos és számos súlyos sebesült áldozata van.

Lebrun köztársasági elnök és felesége elindult Londonba

Párizsból jelentik: Lebrun elnök és felesége kedden délelőtt negyed tízkor elindult Londonba. A francia államfőt és feleségét angliai útjára Bonnet külügyminiszter kíséri el, valamint az elnöki hivatal több vezető tisztviselője.

Amerika visszahívja nagyköveteit a kommunistaellenes nagyhatalmaktól

Newyorkból jelentik: A New-York Post szerint az Egyesült Államokat ezután csak ügyvivők fogják képviselni Berlinben, Rómában és Tokióban. A németországi, olaszországi és japáni nagyköveteit ugyanis visszahívja a washingtoni kormány, akik otthon, mint külügyi államtitkárok továbbra is a kormány tagjai maradnak.

Tiso miniszterelnök Szlovákia függetlenségének biztosításáról beszélt Trencsénben

Hitler német birodalmi vezér szavatolja az új Szlovák állam határait

Pozsonyból jelentik: Pozsonyi lapok közlik, hogy Tiso szlovák miniszterelnök nagy beszédet mondott Trencsénben a szlovák önállóság kihirdetésének ünnepélyén. Tiso miniszterelnök elmondta, hogy Hitler német birodalmi vezér és kancellár úgy Bécsben, mint Berlinben kijelentette előtte, hogy Szlovákiából egy talpalatnyi földet sem akar elvenni és Szlovákiával szemben semminemű területi követelése sincs. A szlovák nép fiait, mint az önálló Szlovákia polgárait zavartalanul élhetik nemzetiségi, kulturális, gazdasági és politikai életüket és számukra a hatalmas német birodalom csak támogatást biztosítja. Hitler vezérkancellár ezzel a szavaival garantálta Szlovákia függetlenségét és az önálló Szlovákia határait.

A pozsonyi ügyvédi kamara zsidó tagjai nem folytathatják gyakorlatukat

Pozsonyból jelentik: Ismeretes a pozsonyi ügyvédi kamarának az az elhatározása, hogy a kamara zsidótagjait eltiltják az ügyvédi joggyakorlattól. A határozat március 21-én, kedden lép életbe. A pozsonyi ügyvédi kamarának 300 tagja közül, majdnem ötvenszázalék, 125 zsidó. Nagy bizonytalanságot keltett az, hogy mivel Szlovákiában még nem vezették be a zsidótörvényt, nem tudják, kit lehet hivatalosan zsidónak nevezni. Addig is, míg ezt a kérdést tisztázzák azokat a zsidó ügyvédeket zárják ki a kamarából, akik a kamarába való beiratkozásukkor zsidónak vallották magukat.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépén Nagyvárad, II. Károly király-ut 5. szám.

GENZURAT

Árcikéirdetések

Lakás szavanként 3 lei	Kettőszobás, fürdőszobás lakás azonnal kiadó. Nagyvárad, Str. Vlahuta 44. szám.
Kiadó május elsejére kétszobás utcai lakás. Nagyvárad, Str. Take Ionescu 41. ezám.	Adás-vétel szavanként 3 lei
Utcai két szoba, előszoba, és mellékhelyiségekkel együtt kiadó. Nagyvárad, Str. Bratianu 52.	Spárgatövek, elsőrangú minőségben kaphatók Horváth Arpád szőlőjében. Nagyvárad, Cal. Ruinelor 1. (Petőfi-u. végén).